

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája, saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyvnyomdája, saját házában.

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Megjelen
hetenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három óra . . . 1 ft
Hat óra . . . 2 ft
Kilenc óra . . . 3 ft
Egy évre . . . 4 ft

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségénél. — Pesten Haasenstejn és Voigler hirdetési-irodájában (úri utca 13. sz.) — Schwarz testvérek nemzetközi irodájában fűrdőutca 1-ső szám. és Bécsben Wolzeille 6-8.
Hirdetési díj: 50 szög egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szög 1 ft., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% elengedés. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos árelengedés. — Nyiltér Garmoudsora 10 kr.

— A cholera járvány tartama alatt elhunytak vagyontalan árvaí és özvegyei felségelésére — Bekésmegye törvényhatóságához következő adományok folytak be: Polyoka Mihály 10 kr., Gábris János 10 kr., Kövágó György 10 kr., Kövágó András 8 kr., Kreicsovics János 10 kr., Tieszka Mátyás 20 kr., Behán János 10 kr., Pucznicki Pál 10 kr., Kaczkó Mihály 9 kr., Balás György 10 kr., Tizsler Mihály 50 kr., Pagyuga József 40 kr., Arany Mihály 20 kr., Csorba Elek 20 kr., Redei Pál 50 kr., Adamik Pál 20 kr., Horváth Pál 20 kr., Nekeresd János 5 ft., 69 kr., Szikes majori juhász bojtárok 2 ft., Oláh Miklós 3 ft., Rozner Lülöp 2 ft., Spitzer László 1 ft., Komlósi János 1 ft., Veisz Simon 1 ft., Mandelbaum Sámuel 50, Szatmári Ferencz 50 kr., Szabó Lajos 1 ft., Filipp Mózes 30 kr., Pizsk Moricz 10 kr., Reiser József 1 ft., Kirileszku György 2 ft., Bálint Mihály 10 kr., Kirileszku Péter 2 ft., Grosz György 50 kr., Berbekár Togyer 20 kr., Schillinger 50 kr., Traumer 50 kr., Neszinger 50 kr., Schwartz 50 kr., Löwenstein 30 kr., Sztin Togyer 10 kr., Grünvald 1 ft., gr. Almássy Kálmán 5 ft., Szekér Mihály 1 ft., Argyelán Mihály 50 kr., Popovics 1 ft., 30 kr., Kopsák Péter 5 ft., Szeczu Mózes 20 ft.

Asztalos István gyűjtése 160 ft., 74 kr., Nsgs. Göndöcs Benedek 25 ft., Sánta János 2 ft.

Péki Antal adománya s gyűjtése 23 ft., 20 kr., Debreczeni Károly 5 ft.,

Czeglői Lajos adománya s gyűjtése 23 ft.

Nagy Ferencz adománya s gyűjtése 7 ft 90 kr., Juhász Béni 5 ft.,

„Békés” szerkesztője gyűjtés utján 24 ft., Gyulai izraelita hitközség 10 ft., Gr. Blankenstein

György 50 ft., Kohn Márton 25 ft., Justh István 5 ft.,

Stern Mór ad. s gyűjtése 11 ft., 10 kr., Gyukits Viktor ad. s gyűjtése

Omaszta Szilárd ad. gyűjtése 27 ft., Uhrin József 10 ft., Kováts m. István 5 ft., Timár J. János 2 ft., Hunya M. József 5 ft., Uhrin Imre 2 ft., Timár Z. Mihály 2 ft., Dr. Lux Jakab 5 ft., A megyei agarász egyesület 20 ft.

Beliczey István gyűjtése 51 ft., Bergman József urad. számtartó 5 ft., Seidl Ernő tisztartó 5 ft., Gr. Blankenstein Franciska és Vilma 100 ft.

Hegedüs József gyűjtő 5 ft., Kast Lajos 1 ft., Horváth Sándor 2 ft., Kis József 20 kr., Lövy Jakab 50 kr., Villian János 2 ft., Csorba Mihály 2 forintot.

Folytatása következik.)

Pártkérdés-e a székhely kérdése.

Vélekedjék valaki a székhely kérdésében bármiként, egyben kiki egyet érthet abban: hogy a székhely-ügy pártkérdést nem képezhet.

Igy fogta azt fel a pártok gyulai vezérsege, mely ad hoc a párti jelvényeket elvetette, hogy együttes súlyát Gyula mellett érvényesítse.

E szerint már constatálhatjuk is, hogy a székhely kérdése nem a polit. pártok mérközésével fogja megoldását feltalálni.

S így van helyesen, mert valóban bajosan is volna a logikai összefüggés megmagyarázható a 67-ki kiegyezés és a között: helyes-e vagy nem a megye székét,

daczára a teljesen átalakult népességi és közigazgatási viszonyoknak továbbra is régi helyén meghagyni; helyes-e vagy nem azon feltételek, hogy a megye a közforgalom elől el nem zárkozhatik, hogy a megyének vitalis érdekében áll a maga contingensével a megyei társadalom fejlődését támogatni, mert életképes társadalom nélkül minden sátnya marad, tehát a megyei institutio is élettelen géppé lesz; helyes-e vagy nem azoknak okoskodása, hogy mivel a hegy nem közeledik, tehát a megyének kell a hegyhez közeledni, értvén a hegy alatt épen nem valami mozdulatlan anyagot, sőt nagyon is mozgó elemet, de a mely nem a megye kedvéért, hanem saját érdekei és azoknak feltételei szerint mozog, t. i. a kereskedelmet és annak kísérőit az ipart, a vagyont, az értelmi műveltséget; helyes-e vagy nem azon vélekedés, hogy a székhely meghatározásánál méltó figyelmet érdemel a lakosság zömének öszérdeke, mely azt követeli, hogy neki a székhely látogatásával idő és pénzben szükségtelen kiadás ne okoztassék . . . ezen és ezekhez hasonló okoskodások, vélekedések és a kiegyezés közt logikai összefüggést feltalálni mondom valóban erős feladat volna.

Igy és csak így van az helyesen, ha t. i. a megye álláspontjára helyezkedünk, onnan tekintünk szét és az így tapasztaltak szerint határozunk, vagy akár saját egyéni érdekeink szerint, mert hiszen épen az egyesek érdekéről és annak öszeséről van

szó, az öszérdekről, melynek hiszen minden utja Rómába vezet.

Foglaljunk tehát állást a megyei érdekek magaslatán, vagy ám válasszuk az egyéni érdek szerényebb álláspontját, így is, úgy is helyesen cselekszünk, csak óvakodjunk ezen a megye oly távoli jövőjére a midőn a mostani megyei polit. pártoknak nem lesz már se hire se hamva — kiható kérdést a párti prokrusztusi vas nyoszolyájára feszíteni.

Engedjünk ezen megyei életkérdésben szót magának a megyének, azon megyének, melynek számlájára eddigelé pártokul annyit buzgólkodtunk, a nélkül fájdalom, hogy ama buzgóság a megyének valami nagy egészségre vált volna, tegyük lehetővé, hogy a székhely kérdésében, melynek bár miképen megoldása a megyére általában vegzetszerű lesz, hogy ezen saját jövőnkől határozó ügyben amaz ismeretes olasz jelszó: „Italia fora da se!” jusson érvényre Isten pedig vajha megadja, hogy miképen ezen jelszó tul az Adrián jelzi az egységes szabad Olaszshonnak, úgy jelezze az, mint a megye legilletékesebben elfogadott „signuma” itt a Körösök mentén, *Békésvármegye regeneratióját!*

— Megyénk alispánja a megyei bizottmány tagjaihoz következő körlevelet intézett:

A tek. megyebizottság f. évi sept. 29-én s folytatva tartott közgyűlésének 415. sz. határozata által az évnegyedes közgyűlés határidejéül f. évi december hó 1-je s követke-

TÁRCSA.

Egy kép a Hóra-világból.

Történeti beszély.

Irta
Miskey-Jugovics Bela.

II.

A téli nap sugarai, a láthatár aljáról lassanként eltűnézve pihenni tértek, — s az alkonyat leszálló lomha köde, átláthatlan sötétségbe burkolta a tájt.

A nap lementé előtt pár perczel még, egy lovas alakja volt kivehető a láthatáron, — amint apró, hegyi lovát serényebb futásra nógatva haladt, a Brád helységbe vivő meredek, sziklás utak egyikén; de a köd, pár percz alatt ezt is láthatlanná tevő, betakarva őt sötét palástjával.

Most egyszerre hatalmas kürt hang harsant meg a vidéken, melyre tompán kiálta egyet a távolban elhaló visszhang, — s aztán kevés perczek múlva, az előbb látott lovas a helység határához ért.

A lovas — a helység legszűkebb házainak egyiké előtt megállva, leszállt lováról, melyet otthonos ismerettel vezetett egy — nehány szál deszkából rögtönözve összeállított istállóba, s azt egy másik otleveő ló mellé kötve, ő maga a házba ment.

A helység, hova az érkezettel együtt mi is beléptünk, a már leirt sörös lakától mind bel- mind külsejét tekintve legfőlebb csak abban különbözik, hogy amannál valamivel tágasabb, — s a tüzelőn itt nem apró, nyers fadarab kinlódik, hanem egész rakás száraz hasáb fa pattog, melynek sárgás fé-

nye, a szobának majdnem nappali világosságot kölcsönöz.

A szobában, a tüzelő körül öt darócba burkolt férfi kuczorog; kik közül négynek arczára letörölhetetlen betűkkel írta fel nevét a nyomor, s a durva, az elálatiasodott butaság, — míg az ötölik, és a most jött egyén, mondhatni feltűnő alak.

A társai közül kiváló férfi 30-35 évesnek látszik, s olyan valami sajátos arczkifejezéssel bír, mely értelmességet és nagy akaratot — de mélyen bennülő, apró szürke szemei — és ezek fölött sűrűn összenőtt szemöldöje, egyszersmind fölöttebb ravasz jellemet árul el.

Balkézével egy rövid nyelvű, fényesre koszorúlt baltára támaszkodik, míg jobbajával durván nőtt szakállát simitgatja.

A másik feltűnő alak, az érkezett egyén nem más — mint öreg ismerősünk, Maruczának, a szép oláh leánynak atyja.

Midőn az öreg a szobába lépett, a bennlevők mindnyájan felé fordultak, — de ő minden köszöntés nélkül, komoran, csak annyit szolt oláh nyelven az előbb leirt férfihoz:

— Várnak reánk, — mehetünk.

A férfi széles bőrtűszője mellé dugva fejszéjét, felállt, — megrázta darócát, lejjebb nyomta fejébe báránybőr süvegét, — s bár szigorú, de azért még némileg barátságos hangon, oláh nyelven e szavakat intézte, előbbi helyzetökben maradt négy társához:

— Hallottátok parancsaimat, tartsátok azokhoz magatokat. Még egyszer mondom: én uratok és jölteveők leszek, de részletekről a legnagyobb engedelmességet követelem.

— Ugy lesz domnule! felelt a négy közül egy, míg a többi három szótlanul intett fejével.

Az öreg a nélkül hogy egy szóra is méltatta volna őket — az előbb szolt férfivel, a szobát elhagyva, az istállóba ment, s a lovakat kivézetve, szót nélkül kezdettek el kocogni ugyanazon az uton, melyen az öreget érkezni láttuk előbb.

Mintegy félóra lovaglás után ismét — de most már sokkal közelebből hallatszott a kürt hatalmas hangja, — mire a lovasok egymás gondolatát kitalálva, nógatni kezdék lovaikat, — úgy hogy az előbbi lassu kocogást, sebes ügetés váltá fel.

Nemsokára olyszerű élénk zajongást lehet hallani, mint a vigan mulató néptömegé; míg a lovak társaik közzelétét érezve, hangos nyerítéssel árulák el jöttöket.

Az elkanyarodó ut fordulatanál aztán látható lón a néptömeg, mely óriási tüzrakások körül hemzsegett; míg köröskörül olyan apró sátrak hosszú sora tűne fel, minőket téli táborozáskor szoktak a régi időkben használni.

A közeledő lódobogásra figyelni kezdte a tüzet körülálló — s élénken vitámi látszó nagy csoport, — s aztán — valószínűleg felismerve a jötteket — egetrázó ordításban tört ki.

Most harmadizben harsant meg a kürt, — s a jöttek átadva a körülállóknak lovaikat, egy sátor nyilásában tűntek el.

* * *

Alig mult el két óra a főnebb elmondottak után, midőn egyszerre — borzasztó lárma- és rivalgással közelgett egy beláthatlan nagy tömeg a tábor-helyiség felé, — égő fáklványakat csóválva, és otromba győzelmi dalt hangoztatva; — míg hátuk mögött, kelet felől — magasan csapkodó láng-

nyelvek nyaldosák az eget, — vérjégesztő világításba helyezve a sötét éjszakát.

A vadul tomboló tömeg vezére — az apró szürke szemű, ravasz kinézésű, alacsony férfi volt, kit ugyanezen éjjel láttunk Marucza atyjával a táborba megérkezni; — de daróc helyett most vállait pompás bárony mente fődé, s a rövid nyelvű balta mellett, oldalról — drága kardkötő övön széles kard csingölt alá.

E férfi — a föllázadt oláhok vezére — Hóra vagy más néven Urszu Nyikuláj volt.

Utána szoros kört képezett a tömeg egy kegyetlenül megkötözve vitt aggastyán és egy fiatal férfi után, kik szótlanul túrték az embertelen tömeg durva bánalmait.

Végre a vezér sátorához ért a menet.

Hóra büszkén lépett be sátorába, — utána 4-5 alvezére, és azután néhány oláh, kik a foglyokat kísérték, és az ítéletre vártak, hogy azt rögtön végre is hajtsák.

Hóra egy emelvényre állt, és büszke, parancsoló hangon, magyarul szolt a fogoly aggastyánhoz:

— Szirty István állj elő, és halld ítéletedet! —

E perczben lépett ki a sátor elrekesztett másik feléből Maruczának atyja, — s e nevet hallva Hóra ajkairól, markát ökölbe szorítá, s dühtől tajtékozó ajakkal, tigrisként ordíta fel:

— Nem vezér! . . . Szirtyt én fogom elitélni! —

A fogoly aggastyán e hangra fölkapta fejét összerázkódott, mint ki félve ismer föl valakit, s aztán alétan, elhaló hangon suttagá:

— Nagy Isten, elvesztem! . . .

(Folyt. következik.)

zö napjai tüzetven ki, erről ezimed, mint a megyebizottság tagja, oly felhívással értesítettik, hogy a közgyűlésre megjelenni s az ügyek elintézésében részt venni sziveskedjék.

Tárgysorozat:

1. **Alispáni jelentés** a megye állapotáról s időközben tett intézkedésekről.

2. **Magyar kir. belügyministeri rendeletek:** az 1872. évi pénztári hiány; az 1873-ik évi megyei költségvetés; a várnagyi lak átalakítási költségei, s az orosházi járás szolgabírája ellen elrendelt bünvádi előnyozás folytán a megye közönsége s a gyulai kir. törvényszék közt felmerült illetékességi összeütközés iránt kelt felterjesztés tárgyában; m. kir. közmunka s közlekedési miniszter ur értesítvénye az aradmegyei szabályozási társulatok ellen tett intézkedésről.

3. **Sáros megye** átirata a cholera elleni intézkedésből felmerülő költségek; **Torontál** megye átirata a községeknek orvosokkai ellátása; **Szatmár** megye átirata a Szatmártól Endródig vezető út csatorna iránt, a megye mérnökének erre vonatkozó jelentésével együtt; Ivaeskovics Prokop román metropolita beosztó levele.

4. **Pénztári tisztség** jelentései, s a pénztárak havi véletlen megvizsgálásáról felvett jegyzőkönyvek.

5. **Küldöttségi jelentés** a pély-gyula-csabai elővizetési csatorna tárgyában; — az 1874. évi megyei költségvetési javaslat az állandó választmány véleményével együtt; a **tiszti főorvos** zárjelentése a cholera-járványról; a **tiszti főgyógyász** jelentései: Csaba város bírájának telekkönyvi átiratához szükséges engedély kérése; K. Tarsas közönségnek a m. berényi vásári helypénz-szedés elleni panasza; a szeghalmi járás esendbiztos ellen az aradi m. kir. törvényszék határozata alapján megindítandó fegyelmi eljárás iránt; a **megyei számvévőség** jelentései: Gyula város és Dobo közönségnek a folyó; Csorvásnak az 1870. évi közmunka kivétel némely tételeinek leírása iránti kérvényéről; Ócsod község hidépítési költség kivétel iránti beadványáról; Dáni József m. bizottsági tag jelentése az orosházi szolgabírói iratok és felszerelvények átadásáról, a számvévőségnek ide vágó jelentésével együtt; az orosházi járás szolgabírájának jelentése Thuróczy József elhunyt esendlegény özvegyének segélykérése iránt.

6. Időközben érkezendő ügyek.

Kelt Gyulán 1873. nov. 19-én.

Jancsovics Pál,
alispán.

Csaba pénzbeli ajánlata.

Csaba adott szavát, miszerint a megye székeinek áttételét tettel is támogatni késznek nyilatkozott, nov. 17. rendk. gyűlésében azzal váltotta be, hogy a fentebbi czélra a maga részéről 60,000 forint ajánlott fel.

Sanyaru pénzvizonyaink közt kiki kétszer is meggondolja, hogy mint s mennyit adjon még oly esetben is, midőn a kiadás kecségetet beruházásnak mutatkozik.

Ily viszonyok közt Csaba ajánlata, ha szám szerint talán nem épen fényesnek, de méltányosnak mondható.

Egyébiránt ezen ajánlat igazoltnak tűnik fel, ha a szükségletre vetünk tekintet. Ugyanis a csabai szilárdan és elég diszesen épült városháza palával fedve, csinosan festve, butorozva és egy 4495 frtba került börtönnel ellátva, összesen 26 hézaggal került 92.641 frtba, a börtönről és 2156 frt áru butoron kívül pedig 85.990 frtba; ha ezen számokat alapul vesszük, mutatkoznak az új megyeházához 44 szobával, tehát fő- és alispáni lakal, árvaszéki, számvévőségi és levéltári, jegyzői, ügyészi, mérnöki helyiségekkel stb. pénzsükséglet 145.000 frt; a butorozás kerüljön 3000 frtba, kövevények, kút, istállók, szinek, további 7000 frtba, s lesz az összes szükséglet 155.000 frt, megjegyzvén, hogy a hézagok száma bőven van számítva, s hogy ha az épület két emeletes lenne azzal nevezetes megtakarítás eszközölhetnének.

Ha már most a szükségletből levonjuk a fedezetet, u. m.

a csabai laktanyák 38.000 becsértékének felét, a fundus fele az építkezés alá kerülvén 19.000 frt, a békési laktanya becsértékét . . . 33.000 frt, a megye tartalékát pedig . . . 30.000 frt,

az alispáni, árvaszéki, ügyészi épületek becsárában 13.000 frt.
Vagyis összesen 95.000 frt,
mutatkozik hiány 60.000 frt, a melyet Csaba felajánlotta.

A fentebbi fedezeti tételek ellen kifogást teni nem lehet, azok, ha a realitások eladására a kedvező idő megválasztatik, csak emelkedhetnek, ellenben nincs befoglalva a megye igénye a kincstáron, mely 15.000 frtot teszen és nincs befoglalva a megyeháza, mely ha a gr. Wenckheim Frigyes és magasatos érzelmű neje, a grófnő nagylelkűségéből létesülendő árvaintézet számára megvételnek, gyorsan és előnyösen volna pénzre fordítható, vagy ha azt a kir. törvényszék foglalná el, az esetben a tszéki épület volna még könnyebben eladható.

A fő — a pénzkérdés e szerint megoldottnak tekinthető a nélkül, hogy a megye lakossága bármilyen csekélységgel is terhelhetőnek.

—n.

Gyula november 23.

Holnap, s a hét következő napjain városi képviselőink közgyűlést fog tartani. E gyűlés programját lapunk mult száma hozta, s abból látható, hogy e gyűlés igen változatos, hogy abban sok érdekes, s egy pár igen fontos ügy is tárgyalás alá fog kerülni.

Hosszas volna ez ügyek mindenikével tüzetesebben foglalkoznunk s már rövid az idő, és terünk sem engedi, hogy azok beható birálatába boesátkozzunk. — Nem mulasztathatjuk el azonban, hogy a program 7-ik s az ebből kifolyó 8-ik pontját érintetlenül hagyjuk. — A jövő évi költségelölirányzat ez, s „egy községi iskola felállítása tárgyában beadandó javaslat.”

Ha programnak csak e két pontját tekintjük is, azonnal át kell látnunk, hogy annak keresztül viteléhez, szerencsés megoldásához városunknak létfeltételei vannak kötve. Épen ezért tartjuk mi e közgyűlést annyira fontosnak, ezt felesleges indokolni is.

Azt tudjuk mindnyáján, s érezzük, mert a tapasztalat, s az ebből fejlett szükség érzete megtanított rá, hogy városunknak három égető szüksége, három életkérdése van, melyeknek elenyésztetése, — szerencsés megoldásához van kötve a mult mulasztásainak helyreállítása, s egy jobb jövő biztosítása: e három kérdés pedig: az iskola, vad- és szelidvizek lecsapolása illetőleg szabályozása, és az utak.

E kérdések megoldásának mikéntje egyszerűs mind az a tényező, mely bennünket az óhajtott révpártra elvezet, vagy egy lappangó szirthez csapja sokat hányatott hajónkat.

És mit találunk a költségirányzat kiadási rovatában?

A semminél csak igen igen kevéssel többet, csak a napi kenyérről való gondolkodást, a nélkül, hogy a holnapra számítanánk.

Toldozás foltozás, és ennek eredménye: nesze semmi fogd meg jól.

Egy felsőbb iskola felállításának alap-tökéjére 4000, mond, négyezer forint van előirányozva, a mi tulajdonképen annyit fejez ki, hogy jó Gyulaváros a te nevelés ügyed szépen fog haladni,* s jogos reményeid tehetnek, hozzá e század utolsó tizedében talán majd lesz egy felsőbb népiskolád. Hiszen egy 11280 frt és egy 4537 frt 28 kros alapítvány még az ötvenes évek derekán tétetett, s mit látunk belőle ma? Azt hogy nevelés-ügyünk ma rosszabb lábon áll, mint állt az alapítvány-tétel előtt.

Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy talán azért van e visszás helyzet, mivel alapítvány tétetett, — ennek oka a lelkiismeretlen kezelésben fekszik — de hogy nevelés ügyünk ez alapítványok daczára sem mutat haladást, az okot egyenesen az összeg csekély voltában fogjuk találni. Ez alapítványok pedig csak a kevesebb költséggel járó népiskolák javára tétettek, mit

* Ha czikkirő ur ismerni fogja a szakosztály véleményét, a legujabb kimutatás szerint a járvány tartama alatt a magyar birodalomban 182,599 cholera halott volt. (S z e r k.)

fogunk tehát most e 4000 frtos s bár minden évben ily összeggel növekvő alapítványt előállítani? Ily uton eredményhez legalább egy évtized mulva jutunk. Addig pedig nem várhatunk, mert ha magunk jószántából nem tesszük, majd kényszeríteni fognak bennünket, hogy megtegyük, a kormány türelme sem kifogyhatlan, s majd egy szép reggelen küld a nyakunkra oly tanfelügyelőt, ki a törvény végrehajtását eszközölni képes leend.

Ez executiot bevárni azonban Gyulaváros képviselőinek önmaguk s a város megaláztatása nélkül nem lehet, nem szabad.

De meg ha ez, executiotól nem kellene is tartanunk, városunk „muszka mumusa” — mint e lapokban nevezve volt — a székhely kérdés az, miről ma az egész megye beszél, s mely előtt épen mi nem dughatjuk be füleinket, ennek kell képviselőinket oly határozatra bírnia, melynek egy, már a jövő tanév elején megnyitandó polgári iskola legyen az eredménye.

Polgári iskolát pedig négyezer forinttal nem fogunk alapítani. Ahhoz sokkal nagyobb, s biztosabb, vagyis nem az egyes közgyűlések hangulatától függő alap kell. Tessék a szomszédba, Békésre tekinteni.

A vad vizekről még hagyján van gondoskodva, a jövő évben ötezer forinttal drágábban szívjuk a hideglázás és cholera levegőt.

Fukarkodás, garasos politika. Nincs megírva sehol, hogy jövőre mentek leszünk a járvány egyik, vagy másik nemétől, s ha már a tudomány bebizonyította, s a tudomány állítását a tapasztalás igazolta, hogy t. i. a légfertőzés legerősebb táplálékát éven e mocsárokból meríti, melyeknek meggyökösödésével városunk is ugyancsak bőviben van, talán nem szabad fukarkodnunk ily iszonyos pusztítás után, minő ez évnek a történelemben rémitő helyet biztosított. *)

Ötezer forintból csak mocsarat csapolunk le, mennyi új, egy vizenyős évben támad. Jövőre, az után s így néhány évig ötezer forintjával, igen szép sommát költöhetünk, de majd azon vesszük észre magunkat, hogy e tétel állandósítani fogja magát a költségvetésben, s vajjon gazdálkodunk-e akkor, s mivel indokolható az így kezdett s folytatandó gazdálkodás.

Hallgassa itt meg a közgyűlés első sorban a mérnököt, s az után a szakértőket, s gondolja meg, hogy belőlök jó akarat beszél, s legyen meggyőződve, hogy munkájuknak eredménye is lesz, — nem úgy, mint eddig.

Az előviz-csatorna fentartására 200 frt van az előirányzatban felvéve, ennyi pénzből egy árkot sem igen tartunk fenn. Mily áldás, e csatorna városunkra, mily fontos dolog az, hogy fentartsuk, s ápoljuk, — talán szükségtelen mondanunk is. Azt pedig kérdeznem sem merjük, hogy 200 frtból mit lehet producálni ily műveletnél?

Az iskola s a vad és szelid vizek ügye tehát legalább fel van véve az előirányzatba, bár a „vizmentő gátak” rovata üres. De hiszen ez nem is oly nagy baj, s talán még jobban így. E kérdésre különben majd még visszatérünk.

Mint mondók közönségiinknek három életkérdése, mint megannyi lételtétele van. A két elsőről az előbbiekben szoltunk, hátra van még tehát a harmadik, az ut ügy.

S mit találunk erre vonatkozólag az előirányzatban?

Semmit.

Igaz, hogy a járdák s gyalog pallók szintén az utak osztályába esnek, de midőn utakról van szó, itt rendesen a szekér közlekedés vonalait értjük.

E lapokban a mai tanács életbeléptét megelőzőleg, már kifejtettük, hogy mért kell nekünk szekér közlekedési utakról gondoskodni, elmondtuk, hogy a remetei, dobozi, békési utak jó karba helyezése mennyire érdekünkben áll, s azok javítása mily mulasztatlan kötelességünk, elmondtuk és különösen kiemeltük, hogy a *vasúti indóházhoz nincs utunk*, s hogy ebből mily

hátrányok következnek városunkra. — Arról megvagyunk győződve, hogy azon sorokban nem csupán egyéni, hanem általános meggyőződésnek adtuk kifejezést, s épen ezért megfoghatatlan ellőtünk, hogy az előirányzatban e rovat fel sincs véve, mert komolyan senki sem hiheti, hogy a már eddig is annyi pénzt felemészített s sarkadi uttal összekötő vonal e czélnak megfelelhetne, bár e vonalra a költségelölirányzatban 3500 frt, van felvéve.

Ennél az Istenben boldogult bíróság is többet tett. Megtette, hogy a vasúthoz vezető utra a megye a miniszteriumtól a kisajátítási engedélyt kieszközölte, megtette a lépéseket, hogy ma már ez ut ügye a munkálatok megkezdéséig a végső stadiumba jutott, s ez előzményekből ítélve, megtette volna az is, hogy a jövő évi költségvetésbe oly összeget vett volna fel, mely a munkálatok megkezdését lehetővé tette volna.

A megyeszékhely kérdésénél folytonosan azt hozzák fel városunk ellen, hogy a megye szélén fekszik, tehát központot nem képez; mi erre aztán nagy hetykén azt válaszoljuk, hogy van már vasutunk, s így ez ok megszűnt. — De kérjük, elég-e a vasut arra, hogy a városunkkal való közlekedést könnyítse akkor, mikor az indóház a központtól oly távolságra van, és nincs egyetlen közlekedési utunk, mely a czélnak megfelel? Oly áldott jó időkben, minőt a legközelebbi télen is élveztünk tessék megkérdezni a kereskedőtől, mi hasznát, előnyét tapasztaljuk a vasutnak. Bizony nagyon furcsa választ fogunk nyerni, melyek között a legszelidebb is az, hogy nem képes megérkezett áruit beszállítani. — Ha ily időben érkezik egy idegen városunkba, azzal köszönt be, hogy nem hitte mikép valaha be-ér a városba. Ezek az idegenek aztán esetleg megyebizottsági tagok is, kiknek szavazatától függ, hogy vajjon megmaradjon-e városunk megyeszékhelynek, vagy költözzünk át Csabára. Ez az ut nagyon rossz argumentum Gyula mellett.

Tudjuk azt mi gyulaiak nagyon jól s kell, hogy e tudat, s a kényszer helyzet rábírjon, hogy a vasúthoz vezető „sugarút”-ra a jövő évi költségvetésbe oly összeg vétessék fel, melylyel a munkálatokat megkezdhezzük, vagy ha talán ez lehetetlen volna, valamely előnyös hiteltüvelet által segítsünk a dolgon, de ad graecas calendas halogatni ez ügyet egyetlen lenne tehetlen ségi bizonyítvány kiállításával.

Gyulaváros képviselő testülete! Midőn városunk polgárságának oly többsége nyilatkozott a rendezett tanács forma mellett, mely a jelen állapotot létesíthet, tudta, meggondolta, hogy e lépés sok áldozatba kerül, de mert tudta, s meggondolta azt is, hogy ez az egyedüli út, melyen haladva a mult mulasztásait helyreütni, s egy jobb jövőt biztosítani lehet, nem rettent vissza áldozatoktól, s önkre bízta, hogy a sorsát intézzék. S most szemünk önökön függ, gondolják meg, mit és hogyan tesznek, mert működésüktől függ egy 20,000 főnyiváros haladása, vagy bukása. Fukarkodással itt haladni nem lehet. Nézzünk a szomszédba, Csaba egy reménybeli czélra 60,000 frtot ajánlott, Gyulának nem szabad hátramaradnia. De meg ha önök a város érdekét szívükön hordják, tenni is fognak. Midőn Gyulaváros polgársága a községi igazgatás-formát megcsérélte, nem akart oly cserét tenni, — bocsanát e draszticus hasonlatért, mint, ki egy öreg malacot adott egy fiatal disznóért.

K.

Szabály rendelet.

Békés vármegye községi jegyzői, s ezek özvegyei és árvái sorsának biztosításáról,

4. §. A jegyzők és községek által fizetendő járulékoknak a fentebbi 3. §. értelmében behajtása közigazgatási úton történik.

5. §. Az évi járulékok, azoknak beérkezével azonnal takarékpénztárba helyeztetnek, s a netalán folyamatba tett nyugdíjazások és segélye-

zések fedezésére fordítandók, az év végével azokból fennmaradó összeg pedig véglegesen tökécsit-tetvén az igazgató választmány által legjobb belá-tása szerint és felelősség terhe alatt, a lehető leg-hasznosabban gyümölcsöttenedő, illül megfelelő jelzálogi biztosíték mellett, kölcsönkép egyeseknek is kiadható.

A jelzálog kölcsönért folyamodó teljes érté-kü ingatlan felajánló községi jegyző, a többi fo-lyamodók előtt elsőbbséggel bír, s a megállapi-tandó költség összegzésére s sorrenden kívül utal-ványozandó.

6. §. Ha a nyugdíj alapítke 100,000 forint-ra emelkedik, a községeknek a nyugdíj alapozói hozzájárulása adó forint után 1/4-% tökére szállít-atatik le, ha pedig a nyugdíjalap oly összegig nö-vekedik, hogy annak kamataiból a nyugdíjak bizo-tosan fedezhetők lesznek, a községek hozzájárulá-sa megyei határozat által végkép beszüntethető.

A községek hozzájárulásának beszüntetése által azonban, a községi jegyzők a 3. §. a) és b) pontjaiban megnevezett kötelezettségek alól semmi esetre fel nem mentetnek, hanem ha ezen befize-tések által a nyugdíjalap oly kedvező helyzetbe jutna, hogy az évi kamatokból netalán magasabb nyugdíj és segélyösszeg is lenne fizethető, a nyug-díj és segélyösszeg a viszonyok által feltételezett fejleményekhez képest, aránylagosan emeltetni fog-ják.

7. §. Nyugdíjzást minden elaggott, vagy másképp munkaképtelenné vált községi jegyző, hivatali képtelenségétől haláláig;

a) ha gyermektelen, vagy csak 18 éven fe-lüli gyermekei, vagy férjhez ment leányai van-nak, évenként 400 o. é. frttal.

b) Ha egy 18 éven alóli fia, vagy férjhez nem ment 18 éven alóli leány gyermeke van, évenként 500 o. é. frttal.

c) ha egynél több 18 éven alóli fi, vagy 18 éven alóli férjhez nem ment leány gyermekei van-nak, évenként 600 o. é. forinttal.

2. Nyugdíjat élvez, minden jegyző özvegy férjhez menetele, vagy haláláig

a) ha gyermektelen, vagy csak 18 éven fe-lüli gyermekei, vagy férjhez ment leányai vannak évenként 350 forinttal,

b) ha egy 18 éven alóli fi vagy 18 éven alóli nem férjesült leánya van, évenként 450 o. é. forinttal

c) ha egynél több 18 éven alóli fi vagy 18 éven alóli férjhez nem ment leánya van évenként 550 o. é. forinttal.

3. Segélyezési évdíjat huz, minden jegyzői szülőtlen árva.

a) Fiuk 18-ik évök betöltéseig fejenként 100 o. é. frttal

b) leányok: férjhez menetelőkig vagy 18 éves koruk betöltéséig fejenként szintén 100 o. é. forinttal.

c) Elmebeteg, vagy nyomorék árvák élet-fogytiglan évenként 100 o. é. forinttal.

Ezen nyugdíjazás és évi segély 1874-ik évben netalán felmerülhető eset folytán évi utó-lagos részletekben, azontul pedig évnegyedeként szinte utólagosan fog kiadatni.

4. Azon jegyzői árvák, kiknek életben lévő édes anyja férjhez megy, a fentebbi 3. §. a) és b) pontjaiban foglalt minősítvényekhez képest a se-gélyezési évdíj felerészében vagy is fejenként 50 o. é. forintban részesülnek, mely összeg a részük-re kinevezendő gondnok kezéhez lesz kiszolgáltan-dó.

(Vége következik.)

— **Jegyzőke** a b.-gyulai kir. tszék előtt f. évi november 20. és következő napjain felveen-dő polgári pereknek:

Előadó: Dobosy A. tszéki bíró:

3625. Korcsák Borbála és érdektársa felpere-snek Vinkler Sarolta és érdektársa alp. elleni 1687 frt 70 1/2 kr. örökség kiadása iránti pere.

3358. Szebegyinszky Pál felperesnek, Sze-begyinszky János alperes elleni 1/4 telek föld és hasznai fele részének kiadása iránti pere.

3784. Bakucz Julianna felperesnek, ifju Sze-keres János alperes elleni női hozomány biztosí-tása iránti pere.

4237. Wladucz Péter és érdektársa felperes-nek Tulkán Mihály és érdektársai alperesek elle-ni kötele rész kiadása iránti pere.

5056. Pap Imre és társai felpereseknek Sze-lezsán Péterné és társai alperesek elleni ház és 1/4 telekföld 1/2 részének birtoka iránti pere.

6722. Vidovenyecz György és Pál felperesek-nek Vidovenyecz András alp. elleni 1/2 telekföld 1/4 része vagy értéke iránti pere.

6645. Dudás Zsófia, Orvos Pálné felperes-nek, Dudás András alperes elleni osztály-levél ér-vénytelenítése, s ház és 1/4 telek 1/7 részének tu-lajdona iránti pere.

7453. Tyulok Tamás felperesnek, Dila And-rás és érdektársai alperesek elleni zsellér-illetőség tulajdona iránti pere.

8645. Eleméry Aurélné felperesnek, özvegy Fónagy Károlyné alperes elleni 700 frt tőke és jár. iránti pere

5291. Id. öz. Horváth Pálné és érdektársai alperesek kérelme folytán ifju Horváth Pál holt-nak nyilvánítása iránti ügye.

8863. Lusztig Sámuel felperesnek, öz. Ko-hut Pálné, Tarnyik Erzse alperes elleni 800 frt s jár. iránti pere.

Előadó: Teleszki F. tszéki bíró:

8552. Öz. Zapf Mihályné s társai felpere-seknek Ráfi József alperes elleni 525 frt s jár. iránti és ujjított pere.

8864. Weisz Jakab felperesnek öz. Kohut Pálné alperes elleni 500 frt s jár. iránti pere.

Előadó: Nyikora A. tszéki bíró:

246. Cséfal Flóra felperesnek, öz. Cséfal Dávidné és társa ellen egy ház-birtok tulajdona iránti pere.

873. Kovács Julianna felperesnek Farkas Jó-zsef alperes ellen végelválás iránti pere.

2038. Hollósi András felperesnek Muzsai Bá-lint alperes ellen 732 frt kártérítés iránti pere.

4804. Öz. Góg Pálné felperesnek, Góg Ist-ván és társa alperes elleni 500 frt nász-ajándék és 500 frt hagyomány iránti pere.

Előadó: Huszka M. tszéki bíró:

2588. Kálló István felperesnek, Kálló Erzsé-bet férjzett Dudás Andrásné alperes elleni bir-tokba helyezési iránti pere.

2705. Gyurkó Zsófia felperesnek Resetar Já-nos alperes elleni gyermek-tartás iránti pere.

2916. Hajdu Julianna és Éva felpereseknek Hajdu György és Pál alperesek elleni örökségi kötele rész és jár. iránti pere.

2935. Sente János felperesnek, Takács Er-zsébet alperes elleni házassági kötelék feloldása iránti pere.

Ujdonságok.

□ **Folyó hó 19-én** a királyné ő felsége nevenapján a r. kath. nagytemplomban hála isteni tisztelet tartatott, melyen a megyei tisztikar, a kir. törvényszék, a városi rendezett tanács, a hon-véd tisztikar és legénység, s a hivek nagy száma volt jelen. A misét Gondócs Benedek apát ur vé-gező díszes egyházi segédlettel.

— **Nsgos Gondócs Benedek** apát ur a gyulai járvány-árvái és özvegyei részére hivi kö-zött 190 frt, 2 cs. k. és egy magyar aranyat, és egy 2 frtos tallért gyűjtött, s azt a polgármesteri hivatalba át is szállította. — Az adakozók névsor-át jövő számunkban közöljük.

— **A helybeli növegylet** emberszeretetének újabb tanujelét adja, a midőn „Józsefapolda” cím alatt elhagyott szegények és árvák részére egy külön helyiséget bérelt és azt fel is szerelte.

— **Balla Gergely**, az al-Wesselényi bü-nperét tárgyalja most a n. váradi kir. törvényszék. Az összes fővárosi sajtó naponként közli a tárgya-lások folyamán felmerülteket, melyekből eddig alig ha kevesebbet nem tudunk a rejtélyes bünről, mint tudunk eddig. Lapunk tere nem engedi, hogy a tárgyalásokról tudósítást közölhetnénk, a végered-ményt azonban annak idején adandjunk.

— **Csokonai születésének** évszázados ün-nepét a debreczeni főiskolai önképzőkör megtar-totta. A város közönsége szép számmal jelent meg, nők is sokan voltak. Az ifjuság a terem hátulját s az ajtó előtti tért foglalta el. Az ünnepélyt az énekkar nyitá meg Csokonainak „A tihanyi echó-hoz” című dalával. Oláh Imre megnyitó beszédet mondott. Ezután még többen szavaltak s több dalt énekeltek, köztük Csokonai „A reményhez” s „A csikóörös kulacsához” című dalait. A színházban Szigligeti „Csokonai szerelme” című színművét adták. Debreczen volt az egyedüli város, mely ez ünnepélyt kegyeletesen megtartá.

— **A világozság terjed.** Értjük pedig ez alatt a lámpások szaporodását. E héten Erkel Re-zsó, a „Deák kör”, a megyei takarékpénztár és Keller Imre alkalmaztak igen csinos lámpásokat. Sok ily polgárokat városunknak s aztán majd csak haladunk. Különbön azt halljuk, hogy a város is felbuzdult, s megúván a sötétséget, vagy 60 lám-pást fog a szükséges helyeken elhelyezni. Vajha

jó forrásból merítettük volna e hírünket. Az bizo-nyos, hogy nagyon ránk fér.

— **Vadász Manó** tanfelügyelő ő nagysága e hét folytán városunkban időzött, meglátogatva e összes iskolákat; mint értesültünk, egyes isko-lákkal egyáltalán — mi helyiségüket illeti — nem volt beelégedve. — Bizony a sveiczi és svéd is-koláktól még nagyon is messze állunk, s feleke-zeti szükmarkuság mellett nehezen is fogjuk egy-hamar elérhetni.

— **Berkes János** városi orvos e hó 20-án délután 2—5 óra között hazulról a városkertjéig vezető uton egy arany óralánczot kék papírba cso-magolva elvesztett. — A becsületes megtaláló 5 frt jutalomban részesül.

— **A gyulai növegylet** köszönetet mond Grósz nagy-váradi szem-orvosnak, ki a 60 éves Vidlicska Krisztina szemét oly sikerrel operálta, hogy az teljesen visszanyerte látását, valamint Kál-mán Zsigmondné asszonynak, ki szives volt neve-zett orvos urat ajánlani.

— **Geyer Béla** aradi születésű ki 10 évig b.-gyulai lakos volt és most Bécsben saját üzle-te van, kedves köteletségének tartja rokonainak, barátjainak, és ismerőseinek tudtal adni, hogy nő-ül vette Wochner Antalkát és ez által üdvözletét nyilvánítja. Eegyszer mint sikerült bécsi ismer-tettségé által egy legjobb pamut és cséna gyá-róstól gyári raktárt elnyerhetni, ki a vilákiál-lításkor elsőb rendű éremmel díjaztatott, ajánlja tehát a legjobb pottendorfi pamutját, kötő czéznát százhusz kötettel, ugyszinte mindennemű varró-géphez használható czéznát a legolcsóbb gyári áron, kívánat szerint árjegyzékét küldend bérmentve.

— **Nyilvános köszönet.** Öcsöd község kö-zönsége nevében Kaprioi Wodianer Albert urnak a helybeli cholera-árvák és munka-képtelen özvegyek keserű sorsának enyhítésére tett 200 frt könyörödmányáért hálás köszönetét nyilvánítja a képviselő testület.

Szarvasi ujdonságok. Nov. 19. 1873.

— **Új gyógytár.** Hat nappal ezelőtt nyitta-tott meg a közönség számára városunkban a „Nagy Tuzok” utczán Lavatka Béla ur gyógytára. — Mi kik voltunk benne és láttuk magunk előtt a legtekéletesebben berendezett gyógytárt nem mu-lasztjuk el városunk képviselő testületének ez al-kalommal köszönetünket nyilvánítani a felett, hogy Lavatka Béla urban, akkor midőn megválasztotta őt gyógyszerésznek olyanra adta szavazatát, a ki a közönség várakozásának mindenben megfelelt.

— **Új ügyvédi iroda.** Városunk szülötte, Mo-litorisz Ele köz és váltó ügyvéd itt iradást nyitott. Jelese képzettsége feljogosít azon reményünknek adni kifejezést, hogy ő rövid idő alatt egyike le-lend a legkeresettebb ügyvédeknek.

— **Lövölde létesítésén** fáradoznak városunk-ban, miután pedig azt olyanok vették kezükbe, kik kitartó ügybuzgalmokról ismeretesek, hisszük hogy az rövid idő alatt meg fog alakulhatni.

— **Olvasotunk egy hivatalos** kimutatást, mely a cholera áldozatainak számát hazánkban 182599-re teszi, a megbetegülteket pedig 433295-re. E szám egy rendkívüli véres háboru pusztításait is fölülmulja.

— **Halálozás.** Nánási Nagy Christina férj. Láda Józsefné, születésnő, hosszab szenvedés után élte 73-ik évében meghalt. — A boldogult egyike volt a legtevékenyebb asszonyoknak, mutatja ezt az is, hogy ő 7654 kisdédnek volt ápolója 41 éves bábásága alatt. — Nyugodjanak békével porai.

(y ly) **Csabai apróságok.** — **Furcsa be-teg.** Mult héten az itteni sok kurozsló, javas, or-vosló asszonyok közül egyet egy igen beteg asz-szony hivatott magához. — A doctor asszony vagy asszony doctor, hogy annál jobban figyelmezhesse meg betegé kórtüneteit, de hogy felügyeljen s örizzen is rá, éjszakára betegénél maradt, s bi-zony — lévén sok lótas futása, és semminemű ko-csija ily doctornak — hamar elaludt. Egyszer csak kemény ütésekre, s hatalmas föjtogatásra riad fel a szegény doctor, kiáltana, ha birt volna, s alig alig birta magát betegé erős körmeiből kiszaba-dítani, kire tán valami dühroham jött volt. Azt mondják azóta nem hál többet patienséinél.

— **Egy nagy roszdás** kést talált csabai pol-gártársunk A. J. 2 éves kis fia, s mint eszes, kis okoskodó fiú rögtön is szaladt azt kijavítani, s megélesíttetni, Azután addig babrált, s faragsált, a mig az ujját is jól elvágta vele. Szaladt sirva véres ujjával édes anyjához, ki elkezdte feddni: lá-

tot; minek játszol késsel? add ide azt a kést, mert még egyszer úgy elvágthatod kezedet, hogy elfolyik a véred s akkor meghalsz! — „Hát le-galább nem halok meg kolerában!” — felel a kis fiu megijedt édes anyját vigasztalva.

— **Legdühösebb ellensége** Csabának is me-glehet elégedve annak a magyarosodás felé haladá-sával. Ritka férfi, vagy nő is az ujjabb nemzedék között, a ki már jól, vagy legalább meglehetősen ne beszélne a magyar nyelvet. Annál szomorúbb azután, hogy a sok bevándorlott még most sem tartja érdemesnek a magyar nyelvet respectálni.

Csak a multkor botránkozott meg egy ránkézve idegen, — szarvasi — hogy a „Fiume” vendég-lőse még most is azt hiszi, miszerint hazájában van mert étlapja most is azon ékes németiséggel van a vendég elé táalva mint hajdan boldog ha-zájában; s a „Magyar király” vendéglőse ebből éppen semmi tanulságot sem akar venni, sőt a jóakaratu figyelmeztetést avval utasította el, hogy: „neki van ön olyan vendége is, a ki nem tud ma-gyarul, csak németül.” — Nem oda Buda, sógor, nem annak az egy-két idegennek készitso az ét-lapját, hanem azoknak a kik önt is, a többiekkel együtt eltartják.

— **Ha már ily tárgynál vagyunk,** nem mu-laszthatjuk el bemutatni a csabai főtéren levő egyik pince felett díszelő ily feliratu veres táb-lát sem:

ROTH: VILMOS. BOR:

SOR ES Palinka. KISSE

B. Nagyob.

MÉRTIKben.

— **Nem a legjobb** barátságban éltek Kigyó-son egy mézáros, s nála lakó szijgyártója. A mult héten azután a szóharcot tetteges harc vál-totta fel. A mézáros vitézleki neje a helyett, hogy csitította volna a harcbackeverőket, még oda kiabált de messziről férjének: fogd meg jól, a ki erre, arra! — Ezt a nyugodt bölcsességgel ed-dig szemlélő, sőt gyönyörködve bámoló nagy mé-záros kutyák félre találtak érteni, s egy pillanat alatt „ők” fogták le a szegény szijgyártót, ki is most a csabai kórházban elmékedik a vitéz ku-tyák nagy erejéről.

— **F. hó 19-én** számos vidéki mükedelő részvéte, mellett a b.-csabai nagy réthen kör-vadászat tartatott. A kellemetlen hideg, borus idő daczára még nők is kirándultak, s gyönyörködtek a nagyszerű körvadászat, s az elejtett számos vad-ban. Bizonyosan nem tudható, mennyi vad ejte-tett el, mert a vadászok erősített előadása szerint, kiki 4—5 drbot lött, s így legalább 150 drbnak kellett a biztos fegyver martalékául esnie, — ho-lott a hamis fama meg biztosan mondja, hogy csak éppen fele, vagy is 75 füles nyúl volt az egész.

Gazdászati, ipar és kereskedelem.

Mi az oka néha gyümölcsfaínek elszára-dásának.

Nálunk általánosán el van terjedve ama hit, miszerint a döglött állatok pl. kutyák, macskák, malacok stb. hullái, ha a gyümölcsfák töve alá elásatnak, azok termékenységet nagyban fokozzák. E hit azonban igen téves, a mennyiben a döglött állatok hullái a gyümölcsfák alá ásatva, a helyett, hogy azok termékenységet előmozdítanak, a leg-több esetben a fák elszáradását vonják maguk után.

Ezen állításom bebizonyítására álljon itt e következő eset:

Az idei nyár közepe táján egy vidéki pol-gár kertjében éppen a legszebb, fiatal körtefa hirtelen elszáradt. Ez esemény a tulajdonost igen elszomorítá, minthogy ama körtefa nem csak azért, mert kertjében a legszebb példány volt, hanem azért is, mert kitünő fajú gyümölcsöt termelt, ked-vencz fái közé tartozott.

A mint a tulajdonos észrevette, hogy a fa elszárad, azonnal egy — a gyümölcsfa-tenyésztés-ben igen jártas és tapasztalt egyén tanácsához fo-lyamodott. Ez figyelmesen megvizsgálván a fát, ugy találta, hogy annak elhalása egészen a törzs alsó részén kezdődött. A kéreg a talaj felületétől kezdve több mint egy lábnyi magassáig egészen fekete volt, mely szint azonban a törzs többi ré-sze nem mutatá, jöllehet a korona az elszáradás kétségtelen jeleit hordá magán.

A megkeresett egyén által a fa tulajdonosá-hoz intézett kérdézősködékre azonban az elszára-dás oka csakhamar kiderült. A tulajdonos ugyanis kevéssel az előtt az illető fa tövébe egy döglött macskát ásatott. Minthogy a fiatal fa kérge még

egészen fris és gyenge volt, tehát a rothadni kezdő hullá által veszélyesen megtámadtatott. Ha a macska a törzstől valamivel távolabb, de mégis a gyökerekhez közel ásott volna el, az esetben legfőkébb ama gyökerek száradtak el, melyek a hullával legközelebbi érintkezésben leendtek; azonban a fa életben maradt volna. Valamely épen rothadásban levő állati test semmiféle növénynek sem nyújt tápot, de igen is halált. Táplálkozására a növény tulajdonképpen egészen elotradt anyagokat igényel. Tett kísérletek bebizonyították, hogy még egy darabka kenyér is, melyel a növény közelebbi érintkezésbe jő, ennek elszáradását előidézheti.

Egy másik — a fentebb leírthoz hasonló esetet is hallottam elbeszélni. E szerint egy bérlő gyümölcsöst alapítván, minden elültetett fácskájára igen jól díszlett — egynek kivételével, mely a gyümölcsös mellett elvezető út egyik sarkán állt. Az elszáradt fácska másikkal pótoltatván, ez is, valamint az utána következők is kivestek. Oka, mit a birtokos magának sokáig megmagyarázni nem tudott, semmi egyéb nem volt, mint az, hogy az elhullott állatok ama sarkon szoktak elásatni.

Ezen adatokat a végül becsátottam közre, mert általában gyümölcsfa-tenyésztőinknek némi esetkely szolgáltatást tehetni véltem.

A „Gyak. mezőgazda“ utáu.

— **Kolika ellen a lovaknál:** egy fél font ricinus olajba egy lat chloralhydrátot s egy grán morphiumot kell tenni és ezt egyszerre beadni. 2 óra múlva ez adagot ismételni lehet; s ha a nyugtalanság még sem szűnik, ezen szert 3 meszoly vízbe öntve, azzal a ló nyelvét minden 10 percben meg kell nedvesíteni. A lovak kólikája ellen, ha az meghűléstől származott, ujabban egy barom orvos a kávéfőzetet is igen jó sikerrel alkalmazhatónak állítja.

— **A szerszám- és épületfa javítása** céljából a fák lassu kiszáritása ajánlatik, gyűrűzés és a fa kérgének lehántása által, még fennállva. E műtétet, mit néhány évvel a levágás előtt kell megtenni, már a rómaiak ismerték. A fa ez által nehezebb, szilárdabb és tartósabb lesz. Továbbá e mesterséges kiszáritás által annak nedvessége természetesen uton vonatik el, s a tartalékanyagok (keménye, eseranyag) mind felhasználtnak, s ezért a fa romlásnak kevésbé leend alávetve.

— **A szajak és hámok megvédése** a töredékenységtől. Az istállóban álló bõrhámokat az ott folyvást fejlődő ammoniak gázok megtámadják s töredékenyekké teszik. Az olajjal és lalszírral

való bekenés segít ugyan e bajon némileg, de nem tartósan. De ha a kenő olaj vagy zsír közé kevés glycerint keverünk, a bõrnyümieket a töredéztől tartósan megkíméljük.

Lavatka Béla

ujjonnan felállított gyógyszer-tárában Szarvason

a következő és ezeken kívül még számtalan különlegességek, melyek hatásosaknak bizonyultak, kaphatók:

Treu-Nuglisch és társa, Bécs első illatszer-gyárából, a legfinomabb *Elextraits*, *Parfum* és *Cosmetique fog- és szájbajok ellen*.

Anatherin szájei: J. G. Popp cs. k. udvari fogorvostól.

Dr. Boutemard fog-pépjé (Zahnbasta.)

Odojn fog-cseppek.

Török fogszívarkái.

Illatos száj-labdacsok (Cachou aromatique.) *melibajoknál, köhögés és rekedtség ellen*.

Burgleitner, Steyer növény nedve (Kreutersaft.)

Solez növény szeletkái.

Eger szalmiákos, és *Codein szeletkái*, — *Dávid-thea*. *Mindenféle gyomór-bajoknál*, pl. *étvágytalanságnál*, *gyomortherhelésnél* és *égéseknél* stb.

Dr. Riesow Augsburgi életessentiája.

Dr. Gölis étpora (Speise Pulver,) *Billin pas-tillák*. *Hidegtelek ellen*, különösen *gyermekeknek* előnyösen adagolható kellemes ízű fogva.

Rozsnyay Chinin csokoládéi.

Zimmer Chinin labdacsai.

Gyermek táppor, beteges gyenge gyermekek táplálására.

Gyógy-szappanok bõrbajok, foltok és kiütések ellen.

Dorchs-féle csukamáj-olaj kitünően alkalmazható *Gördey-kór*nál.

Mustár-papír (Senft-papir,) mely a mustár-lisztet tökéletesen helyettesíti.

Tyükszem-gyűrűk, e bajnak tökéletes onyhítésére.

Guille, nyálkákór ellenes tincturája.

Krótezer fégér ellenes csokoládjai.

E szerek külön el vannak látva használati utasítással.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő
Dobay János.

HIRDETÉSEK.

Eladó

egy hat személyre való bőr fedelű utazó kocsi. — bővebb felvilágosítást ad.

Dutkay Béla.

Lakik Gyulán özv. Királyné házában.

Gyulán, a buzatéren levő

Korbuly-féle ház haszonbérbe kiadandó. — Bővebb felvilágosítást ad

135) 2-3

KELLER IMRE ügyvéd Gyulán.

Bérleti hirdetmény.

Gr. D'Orsay Emil ur részéről, Békésmegyében kebeleztet Megyeri pusztá (1200

□ ölével 3108 hold

Halas Simándi 1650 „

1874-ik év szep. 29-től kezdve,

Tordai pusztá 991 „

1875-ik év april 1-től kezdve. tiszti, eseléd lakházak, s gazdasági épületekkel együtt bérbe adatnak, együttesen, vagy több részletekben egyenként. 6. 8. vagy 10 évre. A feltételek iránt értekezhetni Pozsonyban gr. D'Orsay Emil urral, és Körös-Ladányban Farkas Gábor ügyvéddel. 130 2-3

Felhívás!

A b.-csabai gazdasági, kereskedelmi- és hitel-intézet részvényesei felhívatnak — részvényeik után befizetett 30%-ról nyert ideiglenes elismervényeknek szelvényekkel ellátott ideiglenes sorsjegyekkel felszerelésére. Kicsérzés alkalmával minden részjegy után kiállítási költség fedezésére és bélyeg-díjban 1 firt fizetendő az intézet pénztárába.

Kelt Csabán, november 16. 1873.

Az igazgatóság.

136) 1-3

Fogfájás! még az esetben is, ha a fogak lyukasok és meg vannak támadva, tartósan enyhíthetik az

indiai kivonat

által. — Gyógyereje által világhírűvé lett e kivonat, és egy családból sem nélkülözhető.

Egy üveg ára 35 és 70 kr.

Kapható Gyulán **Kohlmann Ferencz**nél.

137) 1-8

The „Little Wanzer“ kitünő jóságának tapasztalt amerikai kettősen tűző hajó- kézi-varrógépe

kéz- és lábhajtással

egyszerű szerkezettel, könnyen betanítva és a belromlodozástól mentesítve.

Nagy-Britanniában több mint 50,000 ily gép van használatban családoknál, és a királyi közoktatási bizottmány által Irhon 7000 iskolájában alkalmazásul választva.

Mutatványok és varrasminták ingyen.

Szerződött szállítói

Eladási helyiség: Neuerwall 65.

HAMBURG, Oppenheimer-féle ház.

R. M. WANZER & Comp.

varrógépeknek: Doubleday, Son & Comp.

Ugyanők kerestetnek Magyar- és Németország fobb helyein.

Főraktár Gyula városa és Békésmegyére: Kálmán Zsigmond férfi-ruha raktára által Gyulán, elvállalva, hol értesítések készsége adnak.

Mutatványok, varrasminták és oktatás ingyen.

Varrógépek tökéletes javítását elfogadja Gyulán **HERBERTH ALAJOS**, kezeskedve azok használhatóságáról.

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt),

120)

hügyes öszűküléseket

8-20

és
magömléseket

gyógyit gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

Dr. HANDLER MÓR

orvos és sebész tudor, szülész és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádor-utca 13. sz. I-só emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszerek megküldetnek.

Jószágeladás.

1-3

A szomszéd Biharmegyében, Komádi község határában legjobb minőségű első osztályu repczetermő föld, egy tagban 305 hold, dúsan gazdasági épületekkel ellátva, szabad kézből eladó. — Értekezhetni.

Dr. Báttaszéki Lajos,
ügyvéddel B.-Csabán.

SCHRIFFERT MÁTYÁSNAK GYULÁN,

139)

az Uj-Körös hidja mellett

1-3

1200 öl tölgy tűzifája eladó.

Ára ölenként: 9 firt 70 kr.